

lyét bánthatná. Komolyan hiszem u. i., hogy nekünk ma nem „*mindent jobban tudókra*“, hanem komolyan, egyetértésben dolgozókra van szükségünk. Nem annyira messze világító meteorokra, — ámbár jó, ha olyanok is vannak! — hanem a valamennyi magyar régész együttes munkájának szálaiból összerakott fáklyára, mely nem egyes magyarok rátermettségét és kiválóságát bizonyítsa — ámbár az is fényt vet az összeségre is! — hanem az egész magyar nemzetnek kulturális értékét dokumentálja a régészet terén.

Dr. Buday Árpád.

Ásatás a Bánkút—Rózsamajor melletti halomban. A Szeged—Kétegyháza közt húzódó Acsev. vonal mellett fekszik Bánkút állomás, 3 km. távolságra Ény. felé az elpusztult Bánkút falutól, amelynek házhelyei és liciumkerítésének nyomai ma is jól meglátszanak a Medgyesegyháza—Botos—Elek közti országút mellett fekvő, a térképen is feltüntetett, bánkúti csárda környékén.

Közvetlen az állomás mellett terül el a főhercegi uradalomhoz tartozó Rózsamajor. A majoron keresztül húzódik az az emelkedés, amely a térképen is meglévő, Libich remizi 102 magasságipontot, a 107-es magasságipontot jelentő Rózsahalommal köti össze. Közvetlen a major alatt a magaslatból még egy 102 m. pont emelkedik ki, amely mellett valóságos mélyedésben foglalnak helyet a szántóföldek és remizek.

Ennek a földhátanak azokon a részein, amelyek a Libich remizben és a major délkeleti részén terülnek el, az uradalom öregebb béreseinek emlékezte szerint nem csak csontvázakat, hanem arany ékszereket és fegyvereket is találtak.

A nagykamarási ásatások bevégzése után, Baross László gazdasági főtanácsos. uradalmi felügyelő úr, József főherceg Ófensége kegyes hozzájárulásával meghívott a terület egyik legmagasabb pontjának feltárására s a szükséges munkaerőt is rendelkezésünkre bocsátotta. E helyen is kötelességemnek ismerem, hogy úgy a királyi herceg Ófenségének, mint a felügyelő úrnak hálás köszönetemet fejezzem ki.

Az ásatást augusztus 30.—szeptember 1. közti három napon végeztük, s bár a végzett munka gyűjteményeink gyarapítására egyetlen darabot se eredményezett, megfigyeléseink közlését mégis szükségesnek tartjuk.

A halom, amelyen az ásatást végeztük, a Libich remiz és a major közti földhát közepe táján fekszik. Szabályos kereksege azonnal elárulja mesterséges eredetét. Tőle száz méter távolságban, a földhát keleti oldalán, nyárfákkal körülültetett szabályos kerek mélyedés van, amely semmi esetre sem természetes eredetű. Mélysége olyan, hogy a benne összefutó esővíz állandóan megmarad benne. A halom és a mélyedés között

összefüggésnek kell lenni. A szabályos halom, amely a térképeken nincs feltüntetve, régebb idő óta akácfával van beültetve.

Az ásatást a halom keleti oldalán kezdtük. Az első árkot a halom dereka táján húztuk, amelyet még kettő követett a keleti lábáig. Az árkokban a második ásónyomtól kezdve mindenütt kő- és téglatörmelék került elő. 50 cm.-től 120-ig (homokig) három sorjában egymás mellett fekvő pontosan K.-Ny. irányítású csontvázakat találtunk. A csontvázak olyan sűrűn voltak egymásmellé helyezve, hogy az egymásmellett fekvők közt csak annyi távolság volt, amennyi a lágyrészek szoros érintkezéséig szükségesnek látszott. Egymás végében pedig úgy következtek, hogy egyiknek a lába, a másik vállán úgy nyugodott, hogy sokszor a fej, a rajta fekvő térdek közül látszott ki. Mind a három árokban ez a kép ismétlődött meg. A sűrűn, sorjában fekvő, egymásfölött három sorban is sorakozó vázak arra engednek következtetni, hogy a halottak erősen a történelmi időben valami járvány alkalmával kerülhettek a halomba. Mellékletük nem volt.

A következő árkot a halom tetején ástuk. Két és fél méter széles árokkal haladtunk lefelé a halom belsejében. A téglatörmelékek — itt-ott egy-egy egész téglá — itt is nagy mennyiségben kerültek elő. 150 cm. mélységben két hatalmas természő állta el az utat. Mind a két kő helyzete elárulta, hogy nem eredeti helyén feküdt. Néhány apróbb természőkön kívül, csak téglatörmelékek fordultak elő az árokban. A téglák között itt-ott szétszórt csontdarabok heverték. Szálában álló faldarabot nem találtunk, de 60 cm.-re a földszintől egy törmelékekből összerakott, sárgafölddel kitömött hézagú kis faldarab került elő két sor téglából, de hosszabb összefüggés nélkül.

A halom közepén 266 cm. mélységben értük el a sárga földet. ahol egy 218 cm. hosszú és 80 cm. széles fekete földfolt vonta magára figyelmünket. A földfolt kitakarításakor néhány állati csonton kívül, koponya töredéket és szétszórt embercsontokat vetett fel az ásó. A kitakarítás után 40 cm. mélységben találtuk meg a sír fenekét. Hogy népvándorláskori, vagy őskori sírral van-e dolgunk, a mellékletek hiányában bajos eldönteni. Tekintettel azonban arra, hogy az e tájon talált sírokban az ősember sírját megtalálni eddig nem lehetett, valószínűnek látszik, hogy egy népvándorláskori vezér ismeretlen időben kifosztott sírját találtuk meg, akinek földbeásott sírja felé köveket raktak és halmot emeltek.

A halom tetején későbbben valami épület állott, amelynek egészben maradt téglái igazolják középkori eredetét.

A sír majdnem pontosan a halom közepe alatt feküdt. A sír, melynek hosszúsága K.-Ny. irányítású, északra 14-60, keletre 16-90, délre 17-40, nyugatra 17-60 m.-re feküdt a halom lábától.

1927. április 28.-tól, május 3.-ig újból alkalmunk volt a területen ásatni. Ez alkalommal a majortól délkeletre eső 107 magassági pontot jelző szabályos kerek halmot tártuk fel, amely ugyanannak a homokhátnak a tetején, az előbbtől 1.5 km. távolságra emelkedik. Nyugati oldalát út vágja

le. A halom (térképen Rózsahalom) a szűzföld felé 142 cm. magasra emelkedik. Közepébe 40 cm.-re hatolt be egy 280 cm. hosszú, 120 cm. széles sír; az eredetileg benne lévő csontváz (szélességéből ítélve esetleg csontvázak) s a hozzátartozó mellékletek hiányoztak. Csak a sír feletti felsőbb rétegből előkerült néhány csontdarab mutatott az egykori temetkezésre. A sír középpontja a halom lábától a következő méretek szerint feküdt: É.: 16-40; K.: 16-60; D.: 18-70 cm. Ny. felé le volt hordva.

Dr. Banner János.

Grabung im auf der Meierei Bánkut—Rózsa befindlichen Hügel.

Durch das Gebiet des erzherzoglichen Dominiums bei Bánkut (Komitat Arad) ziehen sich mehrere Sandrücken dahin. Auf jenem durch die Meierei Rózsa dahinziehenden, nächst des Meierhofes befindet sich ein regelmässiger runder Hügel. In der Nähe des Hügels eine runde Vertiefung. Es ist möglich, dass die Erde des Hügels zu Beginn der historischen Zeiten hieraus ausgehoben wurde.

Im Hügel, von der östlichen Seite ausgehend hat Verfasser dieser Zeilen vier Graben ziehen lassen. In drei Gräben befanden sich in je drei Reihen regelmässig gelegte Skelette ohne irgend einer Biegabe. Es ist wahrscheinlich, dass auf der östlichen Seite des Hügels irgend ein aus historischer Zeit stammender Epidemie-Friedhof war.

Im vierten Graben, in der Mitte des Hügels, unter der Hügeloberfläche 266 cm. tief fanden wir ein 40 cm. tiefes, 218 cm. langes und 80 cm. breites Grab mit zerstreuten Menschenknochen.

Das Grab war ost-westlich gerichtet, beinahe pünktlich in der Mitte des Hügels. Darüber lagen Bruchsteine von grosser Dimension, welche aber bei der Plünderung des Grabes oder Errichtung von noch heutzutage zerstreut vorkommenden mittelalterlichen Bauten aus ihrer ursprünglichen Lage geschoben worden sind.

Von diesem Hügel südöstlich liegt der höchste Hügel der Umgebung, in dessen Mitte fanden wir in einer Tiefe von 142 cm., in der unberührten Erde in gestörtem ausgeplündertem Zustande ein 40 cm. tiefes, 280 cm. langes, und 120 cm. breites Grab.

Nachdem in der Umgebung bisher noch keine urzeitlichen Monumente vorgekommen sind, glauben wir mit dem Grabe irgend eines Anführers aus die Völkerwanderungsepoche zu tun zu haben.

Dr. J. Banner.

Kalászrajzok neolithkori edénytöredékeken. Megfigyeléseim s kutatásaim arról győztek meg, hogy Szarvas békésmegyei nagyközségnek nemcsak külső területe, de a község belső része is meglehetősen gazdag különböző történelemelőtti és történelmi kori emlékekben. A praehisztórikus leletek egyik legérdekesebb fészke a kicsiny, de tartalmaz Szappanos